

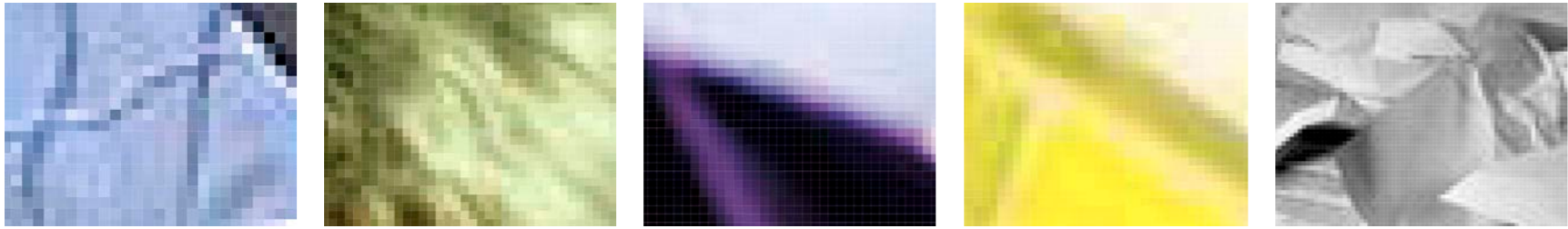

Anouk Kruithof

Dubbele lagen in beeld

door Evelien Lindeboom

Wat zijn de mogelijkheden van fotografie? Wat kan worden aangetoond en wat blijft er verborgen? Dit zijn vragen die Anouk Kruithof zich stelt. Ze zoekt voorbij de traditionele mogelijkheden van de fotograaf. In plaats van de foto als eindproduct te zien, gebruikt ze hem als materiaal in dienst van een sculptuur, installatie of boek. De vrijheden die ze daarbij neemt, levert werk op dat veel vragen oproept over fotografie, maar ook over maatschappelijke thema's als privacy en klimaatverandering. "Tegenstrijdigheden helpen om mensen aan het denken te zetten. Een foto van een olievlek in zee is op het eerste gezicht heel mooi, maar kan zo'n vlek wel écht mooi zijn?"

“Ik geloof niet dat portretfotografie een spiegel van de geest kan zijn, zoals soms gedacht wordt. Niet voor niets gebruiken gezondheidszorg-websites heel theatrale foto's van mensen met hun handen in het haar om een psychische toestand aan te duiden. Zoiets als stress, neurose of psychose is in werkelijkheid niet aan iemand af te zien.” Haar gedachten over de mogelijkheden en vooral ook de onmogelijkheden van fotografie, vormen van begin af aan het uitgangspunt voor het werk van Anouk Kruithof. Voor haar eerste grote soloproject na haar afstuderen aan de St.Joost kunstacademie in 2003, *Becoming Blue* (2006-2009), scoutte ze willekeurige mensen op straat en vroeg hen zich in blauw te kleden. Vervolgens haalde ze allerlei acties met hen uit, met ballonnen, naalden en geluiden, en fotografeerde hen dan met een afstandsbediening. Allemaal om mensen zich minder bewust te maken van het moment waarop een portretfoto genomen wordt. “Ik was op zoek naar tussenmomenten, foto's waarop je niet kunt zien wat mensen voelen of denken en wilde daarmee een statement maken. Ik wilde dat deze foto's vragen zouden oproepen als wat is er met diegene aan de hand? Net als in het echte leven een mentale staat van iemand moeilijk te zien valt, zijn ook deze portretten onleesbaar.” De kleur blauw koos Kruithof omdat die vaak wordt geassocieerd met meditatieve kalmte. In dit geval spreken de onleesbare, geschrokken, geamuseerde, verwarde gezichten die rust bepaald tegen.

Grenzen verkennen

Na haar afstuderen verkende Kruithof dus al meteen de beperkingen van de fotografie. “Ik voelde me vroeger gelimiteerd door fotografie. Rond 2008 begon ik de grenzen van het medium verder te

verkennen. Inmiddels laat ik de vorm van mijn werk op een idee volgen, in plaats van andersom. Een foto is bij mij hierdoor bijna nooit het eindresultaat, maar een materiaal dat ik gebruik om tot een los kunstwerk of geheel project te komen. Dat kan een fotoserie zijn, maar vaker is het een installatie, sculptuur of een boek. Ik zie een foto of een serie foto's niet als eindresultaat, bijvoorbeeld als een verhaal. Ik gebruik ze in dienst van het kunstwerk.’

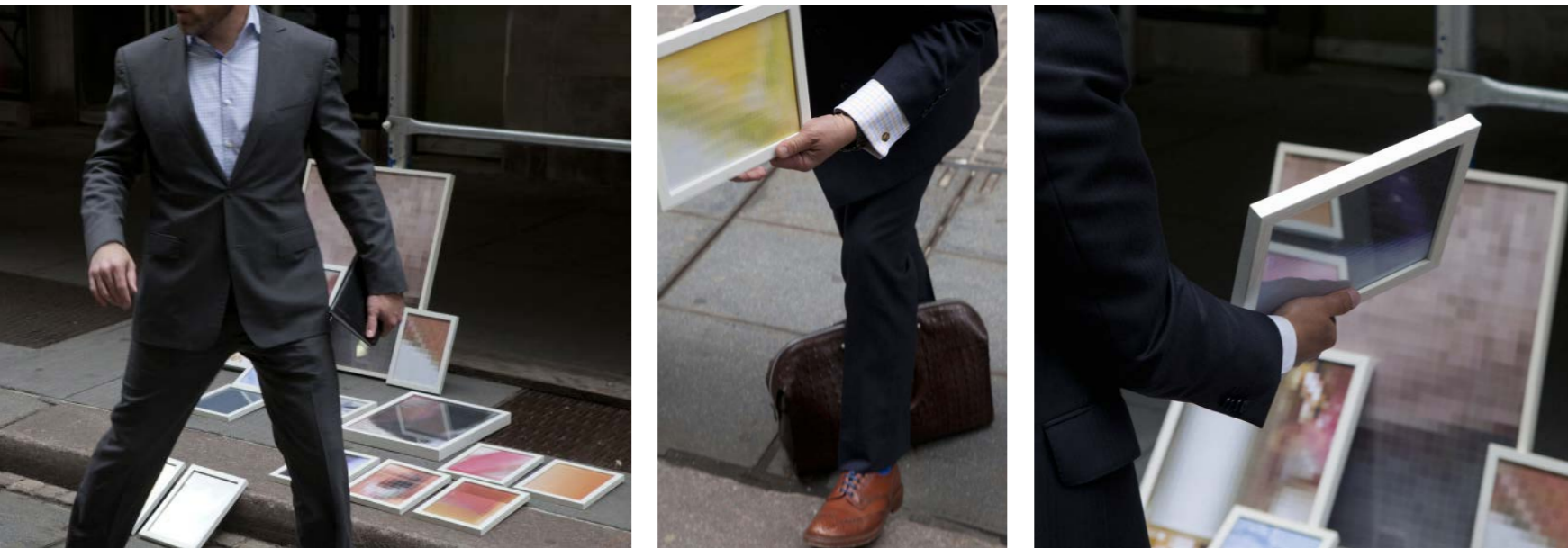
Bestaande beelden

Voor het project *Pixel stress* (2013) werkte Kruithof voor de eerste keer met bestaande foto's. ‘Ik googelde op de zoekterm stress. Ik was benieuwd wat het internet-tocheensoorthogereentiteit-vond wat stress was. De foto's die verschenen heb ik met 3200 procent opgeblazen, zodat het beeld onduidelijk werd. Het resultaat heb ik ingelijst en op straat aangeboden, op een plek waar veel gespannen mensen langskwamen: Wallstreet, New York. Als zij er dan voor wilden betalen, gaf ik de werkjes gratis weg als een soort 'onzichtbare transactie'. En als ik vertelde dat het eigenlijk een uitgevergroot plaatje van stress was, dan moesten ze vaak lachen. Er ontstonden gesprekken over kunst en stress. De crux van dat werk was dat die mensen zelf het onderwerp waren van het werk dat ik aanbod. Er zijn van deze performance op straat foto's en video's gemaakt. Die heb ik samen met de opgeblazen stressfoto's ik verwerkt in het boek *Pixel Stress*.”

De dubbele laag in dit werk van Kruithof is duidelijk: “Die gestreste maatschappij die ik een beetje op de hak nam, leverde tegelijkertijd best mooie abstracte beelden op. Daarin zie ik een parallel met de maatschappij: op het eerste gezicht is het mooi in New York, maar achter de scher-

“Tegenstrijdigheid is een sleutel om mensen te laten nadenken

men heerst er veel stress en angst. Het leed achter die mooie oppervlakte blijft meestal verborgen.”

Op de fotobeurs Unseen stond Erwin Olaf voor dit werk en Kruihof hoorde hem zeggen: “Nou, van dit soort dingen begrijp ik werkelijk helemaal niks.” Ze moest erom lachen, hun werk is ook onvergelykbaar. “Ik vind het niet erg als mensen mijn werk niet geheel begrijpen.”

Materiaalkeuze

Met het project *#Evidence* (2015) ging Kruihof nog een stapje verder in het gebruik van bestaand beeld; ze maakte screenshots van Instagram accounts van Amerikaanse bedrijven, educatieve

instellingen en overheidsinstellingen, zoals het leger en het Witte Huis. De douane die inkomende handbagage controleert in de Verenigde Staten, de Transportation Security Agency (TSA), fascineerde haar het meest. “De TSA zet foto’s op internet van de wapens die ze onderscheppen, met daarnaast een onscherp gemaakte foto van de identiteitskaart van de verdachte.” Het is een terugkerend thema in haar werk: wat kun je zien, en wat blijft verborgen? “Ik heb die geblurde ID-kaarten uitgesneden, vergroot en afgedrukt. Het lijken misschien zomaar kleurtjes, het zijn identiteitskaarten van mensen die met een wapen zijn opgepakt. Die heb ik op flexibele materialen geprint, zoals latex, plastic en

douchegordijnen van pvc. Ook vanwege het onderwerp vond ik het mooi om op transparante, flexibele materialen te printen: wat kun je wel of niet bewijzen met een foto? Is fotografie nog wel transparant in de tijd van social media en beeldcirculatie op het internet? Door dat materiaal op sculpturen te gebruiken, zie je letterlijk meerdere lagen in het werk. Dat vind ik mooi; als die inhoud doorwerkt in de manier waarop ik het presenteer en zo ook versterkt wat ik wil vertellen.’

De eerste keer dat Kruihof met stockfoto’s werkte, was toen ze een sculpturenserie maakte met satellietfoto’s van vervuilde zee en rivieren. De sculpturen waren onderdeel van haar solo expositie

in Foam: *Aguas!* (2017-2018). “Ik vind die foto’s van olievlekken heel fascinerend: een soort tijdelijk olieschilderij, vastgelegd op een foto, dat is voor mij misschien wel de ultieme fotografie. Het is er maar even, en alleen die foto bewijst dat die olievlek er ooit was, daarna is de ramp als het ware ‘opgelost door de zee’. Bovendien is het – bevraagbaar genoeg – heel esthetisch beeld.”

En ook nu weer brengt Kruihof elementen aan die de toeschouwer doen nadenken over de inhoud van foto’s. ‘Bij die foto’s heb ik een soort organachtige sculpturen gemaakt. En rotsblokken met allerlei menselijke hulpmiddelen als prothesen en wandelstokken gebruikt. Die prints liggen daar als een soort huid

overheen gedrapeerd. Het lijkt mij dat mensen bij het zien van een zuurstofmasker in combinatie met zo’n foto van een natuurramp op latex, zelf een verhaal kunnen maken.”

De kracht van tegenstrijdigheden

Zonder dingen uit te leggen, legt Kruihof de toeschouwer vragen voor. Met haar werk bevraagt ze regelmatig de mogelijkheden van het medium fotografie zelf. “Wat kun je met foto’s laten zien, en wat blijft er verborgen? Ik wil ook die verborgenheid laten zien.” Tegelijkertijd bevraagt ze maatschappelijke thema’s als geestelijke gezondheid, privacy en klimaatverandering. Dat is misschien niet altijd op het eerste gezicht duidelijk

te zien. “Maar”, zegt Kruihof, “ik vind dat mijn werk heel transparant is; ik maak zichtbaar welke lagen er allemaal nog meer onder de oppervlakte liggen en dat die tegenstrijdig kunnen zijn aan een eerste indruk. Tegenstrijdigheid is het een sleutel om mensen te laten nadenken. En hoewel ik het niet erg vind als mensen het niet helemaal begrijpen, denk ik wel dat mijn werk meer gaat leven als mensen het even langer kijken en nadenken over wat ze zien.” ←